

Socialdepartementet

Yttrande om En statlig ordning med brottsförebyggande åtgärder för barn och unga (SOU 2024:30)

Sammanfattning

Danderyds kommun identifierar flertalet risker och utmaningar som en följd vid ett införande av "Myndigheten för ungdomskriminalitet", exempelvis förlust av förtroende, bristande samordning, ökade kostnader och administrativ belastning för socialtjänsten.

- **Tilltron till socialtjänsten**

Införandet av Myndigheten för ungdomskriminalitet riskerar att underminera socialtjänstens trovärdighet och den allmänna tilliten till myndigheten, särskilt i samband med desinformation.

- **Samordning och helhetsansvar**

Effektiviteten i socialtjänstens insatser kräver samordning med andra myndigheter. En Myndighet för ungdomskriminalitet kan komplicera detta och leda till parallella processer, vilket försvårar socialtjänstens arbete.

- **Avsaknad av forskning**

Det saknas studier som visar på positiva effekter av liknande reformer i andra länder. Införandet av Myndighet för ungdomskriminalitet bör grundas på evidens för att undvika negativa konsekvenser.

- **Kostnader**

Myndighet för ungdomskriminalitet kan leda till ökade kostnader och innebära att verksamheten blir svårplanerad för kommunerna genom mer

omfattande insatser som de tvingas genomföra.

- **Utvärdering och uppföljning**

Kriminalvården, vars fokus är på vuxna brottslingar, föreslås utvärdera Myndigheten för ungdomskriminalitets insatser, vilket känns främmande med tanke på att det handlar om barn och ungdomar.

- **Ökad administration**

Myndigheten för ungdomskriminalitet kommer att öka den administrativa bördan för kommunerna bland annat genom krav på att samla in och överlämna information om barn. Detta kan leda till dubbelarbete och innebära att annat viktigt socialt arbete får stå tillbaka.

Synpunkter

Minskad tilltro till socialtjänsten

Att skapa en ny institution, Myndigheten mot ungdomskriminalitet, som ska fatta beslut om insatser för barn kan potentiellt undergräva socialtjänstens auktoritet och trovärdighet som myndighet. Förslagen från utredningen ger intrycket av att socialtjänsten saknar förmåga att utvärdera och följa upp barns stödbehov, vilket kan leda till en minskning av det förtroende som är avgörande för effektiva insatser.

Den nya socialtjänstlagen, som träder i kraft 2025, framhäver vikten av förebyggande och tillitsbaserade insatser. Socialtjänstens verksamhet bygger till stor del på att skapa relationer där insatser görs i samverkan med barnet och familjen på en frivillig basis. Detta står i kontrast till utredningens förslag, som innebär mer straffande åtgärder.

Samordning och helhetsansvar

Socialtjänstens arbete innebär att samarbetet med andra verksamheter för att vara effektiv i form av gemensam planering och arbete. Med en ny myndighet som beslutar om insatser som kommunen ska genomföra riskerar parallella processer att uppstå.

Myndigheten för ungdomskriminalitets beslutsfunktion föreslås placeras regionalt, vilket innebär att en kommunrepresentant kan företräda flera kommuner samtidigt. Detta kan resultera i att en kommun tvingas genomföra insatser beslutade av Myndigheten för ungdomskriminalitet utan att kunna påverka beslutet genom egen representation. Det skapar risk för kollisioner och meningsskiljaktigheter mellan kommunen och Myndigheten för ungdomskriminalitet. Socialtjänsten blir en utförare av insatser som skulle kunna gå emot övrig pågående planering.

Brist på resultat i forskning

Det saknas forskning eller studier kring hur en reform kan komma att påverka ungdomskriminaliteten som helhet, vilket gör det svårt att dra några slutsatser kring effekterna av att införa en liknande struktur i Sverige. Den nya socialtjänstlagen framhäver vikten av evidensbaserade insatser. Att införa en statlig huvudman för beslut rörande barn, som vanligtvis hanteras på kommunal nivå, innebär en stor förändring. En sådan omställning bör bygga på evidens för att undvika att det blir förhastat och får ogynnsamma konsekvenser.

Kostnadsdrivande insatser

Skapandet av Myndigheten för ungdomskriminalitet förväntas bli kostnadsdrivande för kommunerna. Om en kommun inte längre har kontroll över vilka insatser som beviljas kan det bli svårt att skapa ekonomiska ramar för socialt arbete. Det blir också svårare att ingå avtal med uppdragsgivare samt att planera och utveckla egna insatser.

Utvärderings- och uppföljningsfrågor

Utredningen föreslår att Kriminalvården ska stå för utvärderingen av beslutade insatser. En kritik mot detta är att Myndigheten för ungdomskriminalitetens målgrupp består av barn i riskzonen för kriminalitet, medan Kriminalvården är inriktad på vuxna som dömts för brott. Den myndighet som följer upp insatserna måste ha god kännedom om socialtjänstlagen, förebyggande arbete och evidensbaserade metoder kopplade till barn.

Ökad administrativ börda och undanträngningseffekter

När polisen hänvisar ett barn till Myndigheten för ungdomskriminalitet ska information om barnet samlas in från kommunen, vilket innebär en extra administrativ börda för kommunen. Då förslaget innebär att kommuner är skyldig att genomföra beslut från Myndigheten för ungdomskriminalitet finns inte möjligheten att prioritera ärenden, vilket kan leda till att andra insatser får stå tillbaka.